

קרח ג

ראשיתם אשר יתנו לה' לך נתתם, בכורי כל אשר בארצם אשר יביאו לה' לך יהי"⁹ (ועד"ז ביי די אַנדערע זאכן וואָס כהנים באַקומען¹⁰, ווי דער פסוק פירט אויס (נאָכאַמאַל) ביים סוף — כללה"י) פון דער פרשה: „כל תרומת הקדשים אשר ירימו בני ישראל לה' נתתי לך גו"¹¹) — וכלשון הש"ס¹³ „מתנות כהונה (ד) כי קא זכו משלחן גבוה קא זכו"¹⁴.

משא"כ בנוגע די מעשרות וואָס לויים באַקומען זאָגט די תורה¹⁵, אַז דאָס איז „חלק עבודתם"¹⁶ אשר הם עובדים את עבודת אהל מועד" און ניט באופן אַז „משלחן גבוה קא זכו"¹⁷.

א. איז סוף פון דער פרשה, וואו די תורה רעכנט אויס די מתנות כהונה וואָס מ'גייט צו די כהנים¹, שטייט נאָך דעם אין פסוק², „ויאמר ה' אל אהרן בארצם לא תנחל וחלק לא יהי לך בתוכם אני חלקך ונחלתך בתוך בני ישראל".

דערנאָך — הויבט זיך אַן אַ באַזונדער פרשה³, „ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישאל לנחלה גו"⁴ און אין די פסוקים בנוגע ללויים שטייט ניט דער לשון „אני חלקך ונחלתך", עס שטייט נאָר „בתוך בני ישראל לא ינחלו נחלה"⁴.

דער טעם, לכאורה, פאַרוואָס רש"י שטעלט זיך ניט אָפּ אויף דעם חילוק צווישן די פסוקים הנ"ל איז, ווייל דאָס איז מובן מעצמו, ע"פ פשוטו של מקרא⁵:

פון תוכן הכתובים בפרשתנו איז קלאַר, אַז מתנות כהונה זיינען ענינים וואָס בעצם באַלאַנגען זיי „לה" און דער אויבערשטער גייט זיי צו די כהנים — ווי עס שטייט גלייך בתחילת הפרשה⁶, „ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי לכל . . לך נתתם גו". און ס'איז מפורש אין די פסוקים, אַז ניט נאָר קדשי קדשים⁷ וואָס די כהנים באַקומען, נאָר אויך קק"ל⁸, און אויך „כל חלב יצהר גו"

(9) שם, יב"ג.

(10) ראה פרש"י שם, ט: אשר ישיבו לי — זה גזל הגר. ובפרש"י נשא (ה, ח) „קנאו השם ונתנו לכהן".

(11) ראה פרש"י שם, ט.

(12) שם.

(13) ב"ק ג', רע"א. שם יב, ב. ושל"נ.

(14) וראה רמב"ם הל' תרומות (פ"ב הי"ט) לגבי תרומות (וראה גם יד רמ"ה סנהדרין ק"ב, א). ובספרי פרשתנו (יח, כא) „כל מצות כהונה קנאו לשם [השם] ונתנו לכהונה כו". ושם לפניו (שם, כ) „על שולחני אתה אוכל ועל שולחני אתה שותה וכה"א כו". וראה שו"ת הרשב"א (ת"א ס"ח) ועוד, דאין מברכין על מתנות שמום דמשולחן גבוה קא זכו. וראה לקושי ח"ח ע' 223 ואילך. ושל"נ.

(15) פרשתנו שם, כא.

(16) שעובדים במקום בני, כי „נתונים המה לו מאת בני" לתכלית זו (במדבר ג, ח"ט). וראה לקמן ס"ה.

(17) וראה גם פרש"י שהובא לקמן ס"ה. וכ"ה לדעת ר' יאשי בספרי שם, דכ"ז מתנות כהונה קנאו השם ונתנו לכהונה וזו (בלויים) חלק עבודתם. ולר' יונתן גם בלויים קנאה השם ונתנה ללויים — ראה מפרשי הספרי — רבינו הלל, תולדות אדם, ספרי דבי רב. וראה הערה 61.

(1) יה, ח ואילך.

(2) שם, כ.

(3) שם, כא (ואילך).

(4) שם, כג, כד.

(5) וכמ"ש באוה"ח עה"פ — שם, כד.

(6) שם, ח.

(7) שם, ט"י.

(8) שם, יא (ובפרש"י שם). טו. ועוד.

ב. מען דארף אבער פארשטיין דעם המשך וסיום הכתוב בשייכות צו כהנים „אני חלקך ונחלתך בתוך בני ישראל“ [ולאידך, בנוגע די לויים שטייט אין פסוק (צוויי מאל) א פארקערטע הדגשה: „בתוך בני ישראל לא ינחלו נחלה“].

דער אור החיים²² איז מסביר אז מיט „אני חלקך ונחלתך גו“ איז כוונת הכתוב צו זאגן — דאס וואס איז „מיוחד לי“; „אני נחלתך“ איז עס „בתוך בני ישראל“ — „שאיין לך דבר בעם ישראל שאיין להקב"ה חלק עמהם ונוטלו הכהן בתבואות הארץ בפירות האילן בלחם בבשר ביינ בשמן ושאר הכ"ד מתנות“.

דאס איז אבער דורש ביאור נוסף: וואס איז נוגע דא די הדגשה אז די מתנות כהונה זיינען „בתוך בני ישראל“? אדרבה, די מתנות כהונה בפרשתנו איז דאך עיקר תוכנו, אז זיי זיינען זאכן וואס דער אויבערשטער גיט²³ צו די כהנים; און דאס איז דאך דער טעם אויף דער סמיכות פון פרשת מתנות כהונה צו מח-לוקת קרח, להשמיענו אז דער אויבער-שטער האט געגעבן „כ"ד מתנות כהונה בברית מלח עולם“²⁴ — וואס איז נוגע דא די הוספה אז דאס איז „בתוך בני“?

ג. אויך דארף מען פארשטיין: אין פ' עקב, וואו עס רעדט זיך וועגן גאנץ שבט לוי — „בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי גו“²⁵ — שטייט אין פסוק²⁶ „על כן לא ה' ללוי חלק ונחלה עם אחיו ה' הוא נחלתו“, אז אויך ביי לויים איז

און דאס וואס דער פסוק¹⁸ זאגט: כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו לה' תרומה נתתי ללויים לנחלה, י"ל אז ס'איז פארשטאנדיק פון פרש"י — „הכתוב קראו תרומה עד שיפריש ממנו תרומת מעשר“ — אז דאס וואס די תורה רופט עס אז „אשר ירימו לה' תרומה“ איז ניט מצד דעם מעשר גופא, נאר צוליב דעם חלק פון „תרומת מעשר“ וואס געפינט זיך (נאך) אינעם מעשר, וועלכן מ'דארף געבן צום כהן.

ועפ"ז איז אויך פארשטאנדיק אז דער לשון הכתוב¹⁵, „ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישראל לנחלה חלק עבודתם גו“, מיינט ניט צו זאגן אז די עצם נתינה קומט (פון דעם וואס אידן גיבן דעם אויבערשטן ובמילא איז דערנאך „משולחן גבוה (קא זכו)“, נאר „נתתי . . לנחלה“ צו די לויים — די נתינה צו די לויים איז מלכתחילה באופן של „נחלה“, ווי עס שטייט אויך אין די שפעטער-דיקע פסוקים¹⁹ „נתתי ללויים לנחלה“ „כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר אשר נתתי לכם מאתם בנחלתכם“.

און דעריבער זעט מען, אז בנוגע לכהנים שטייט „אני חלקך ונחלתך“, זיי באקומען דעם אויבערשטנס חלק ונחלה — משא"כ ביי די לויים שטייט ניט „אני חלקך ונחלתך“ — דאס וואס זיי בא-קומען איז ניט אלס „חלק ה'“²⁰, נאר ווי א טייל וואס אידן שיידן אפ, „חלק עבד-דתם“ (כנ"ל). און ווי עס שטייט אויך שפעטער אין פסוק²¹ „ואכלתם אותו בכל מקום אתם ובייתכם כי שכר הוא לכם חלק עבודתכם באהל מועד“.

(22) בפסוק כ.

(23) וא"כ „בתוך בני“ ה"ז מיעוטא, וכאילו כתוב

„אף שהם בתוך בני“.

(24) ל' רש"י בתחלת הענין — שם, ח.

(25) י, ח.

(26) שם, ט.

(18) שם, כד.

(19) שם, שם, כו.

(20) ל' האוה"ח שבהערה 5.

(21) שם, לא ובאוה"ח שם.

פרשיות שטייען ענינים בשייכות צו לויים: בפ' עקב — „לשאת את ארון ברית ה'“, טייטשט רש"י „הלויים“, ובפ' שופטים „אשי ה' ונחלתו יאכלון“ — אלו קדשי הגבול תרומות ומעשרות — איז מובן, אז כאטש בעיקרו ווערן דא גע- מיינט די כהנים, זיינען אבער אין דעם כלול אויך לויים.

וצריך ביאור: וואס איז דער טעם החילוק והשינוי וואס איז מודגש אין די פסוקים בפרשתנו, אז ביי כהנים שטייט „אני חלקך ונחלתך בתוך בני ישראל“ משא"כ בנוגע הלויים?

ד. נאך אז ענין הצריך ביאור: דער רמב"ם — אין דרך (און לויט) ההלכה — איז מפרש אז די פסוקים בפרשתנו און אין פ' שופטים באציען זיך צו גאנץ שבט לוי. וז"ל: כל שבט לוי מזהרין שלא ינחלו בארץ כנען כו' שנאמר לא יהי לכהנים הלויים כל שבט לוי . . בארצם לא תנחל כו', ובהמשך לזה זאגט ער³¹ „ולמה לא זכה לוי בנחלת א"י כו' מפני שהובדל כו' והוא ב"ה זוכה להם שנאמר אני חלקך ונחלתך“.

ס'איז טאקע פשוט, אז מ'קען ניט פרעגן אויפן רמב"ם פון פשטות הכתובים, אבער דאך איז יש לעיין, וואס איז דער חילוק צווישן דעת רש"י (לויט פשטות הכתובים) און דעת הרמב"ם (וע"פ הלכה).

ה. ויש לומר ההסברה בזה, בהקדם — אז דער חילוק צווישן כהנים און לויים, קען מען לערנען אויף צוויי אופנים:

(א) ביידע סיי לויים און סיי כהנים, טיילן זיך אויס (זיינען העכער) פון אלע

ה' הוא נחלתו, און ווי רש"י טייטשט „נוטל פרס מזומן מבית המלך“. און אזוי שטייט אויך אין פ' שופטים²⁷ „ה' הוא נחלתו“ בנוגע „כהנים הלויים כל שבט לוי“²⁸.

לויט פרש"י יש לומר, אז די פסוקים (סיי אין פ' עקב און סיי אין פ' שופטים) ריידן וועגן כהנים: אויפן פסוק „על כן לא הי' ללוי חלק ונחלה עם אחיו“ איז רש"י מפרש „לפי שהובדלו לעבודת מזבח ואינן פנויים לחרוש ולזרוע“, וואס „הובדלו לעבודת מזבח“ איז אן ענין וואס איז שייך צו כהנים. ועד"ז בפ' שופטים, איז התחלת הכתוב „לא יהי לכהנים הלויים“ מיינט לויט פרש"י „הכהנים שיצאו משבט לוי“.

(ווי ער טייטשט אפ מיט עטלעכע פסוקים פריער²⁹, וואס פון דעם איז פארשטאנדיק, אז דער לשון „הכהנים הלויים“ וואס שטייט אין די אלע אנ- דערע ערטער, מיינט אויך „הכהנים שיצאו משבט לוי“, און רש"י דארף עס ניט מפרש זיין נאכאמאל).

און דער המשך הלשון „כל שבט לוי“ איז רש"י מפרש: „בין תמימין בין בעלי מומין“, ד.ה. דער פסוק איז דא ניט כולל גאנץ שבט לוי, נאר „בין תמימין בין בעלי מומין“ צווישן די כהנים.

און ווי דער תרגום יונתן טייטשט בפ' שופטים³⁰, אז די פסוקים רעדן וועגן כהנים.

אבער פון דעם וואס די תורה זאגט דאך אין ביידע ערטער דעם לשון „שבט לוי“ — „בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי“, „כל שבט לוי“ [און אין ביידע

(27) יח, ב.

(28) שם, א.

(29) יז, ט.

(30) יח, א-ב.

(31) הל' שמיטה ויובל פי"ג ה"י.

(32) שם הי"ב.

משא"כ לויים זיינען ניט אין דעם גדר פון משרתי ה' באופן ישר, נאָר „ושרתו אותו“, „מסייעין“⁴⁰ להכהנים — „וז היא השירות“⁴⁰. נאָכמער: אַלע זייערע עבודות אין משכן, אויך די וואָס בגלוי האָט מען ניט געזען ווי זיי זיינען אַ סיוע להכהנים, ווערן גערופן „משמרת בני ישראל“⁴¹, ופרש"י „שכולן היו זקוקין לצרכי המקדש אלא שהלויים באים תחתיהם בשליחותם לפיכך לוקחים מהם המעשרות בשכרן“ — זיי זיינען געווען ע"ד ווי געדונגענע שלוחים פון בני ישראל⁴².

בסגנון אחר: לויט פרש"י בפשוטו של מקרא קומט אויס, אַז די כהנים האָט דער אויבערשטער מבדיל געווען באופן אַז ער האָט זיי באַשטימט פאַר זיינע משרתים; לויים האָט דער אויבערשטער אויסגעטיילט אויף דעם אַז אידן זאָלן זיי דינגען — „שהיו ישראל שוכרין אותן לשירות שלי“⁴³.

דער רמב"ם אָבער זאָגט אין ה'ל' כלי המקדש⁴⁴, „זרע לוי כולו מובדל לעבודת המקדש שנאמר“²⁵ בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי, דערנאָך, אין אַ באַזונדער פרק, זאָגט דער רמב"ם⁴⁵ „הכהנים הובדלו מכלל הלויים לעבודת הקרבנות שנאמר“⁴⁶ ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים. ד.ה. אַז שיטת הרמב"ם איז ווי דער ערשטער אופן הנ"ל: די זעלבע

אידן אין איין דעמזעלבן אופן בכללות — זיי זיינען מובדל ומופרש פון כלל ישראל, נאָר אין דעם גופא זיינען כהנים מער מובדל לה' ווי די לויים.

(ב) כהנים און לויים זיינען צוויי באַזונדערע גדרים אין דער הבדלה לה'.

און די הסברה בזה:

די אויסגעטיילטקייט פון די כהנים איז געזאָגט געוואָרן בר"פ תצוה³³, „ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך גוי' צווא' מען ובהמשך מיט מלאכת המשכן; משא"כ דאָס וואָס די לויים זיינען מובדל לעבודת המשכן שטייט אין דער תורה צום ערשטן מאל אין פ' במדבר³⁴, נאָך הקמת המשכן, און אויך — דער ציווי איז געווען³⁵: הקרב את מטה לוי והעמדת אותו לפני אהרן הכהן ושרתו אותו³⁶.

קומט אויס, אַז לויט פשטות הכתובים איז פאַראַן אַ חילוק עיקרי אין דעם גדר השירות צווישן כהנים און לויים:

כהנים, וואָס לשון כהונה איז שירות³⁷, זיינען אויסגעקליבן געוואָרן אַלס משרתים פון אויבערשטן אין משכן, „לכהנו לי“³⁸; „לקדשו לכהנו לי“³⁹.

(33) כח, א.

(34) א, נ ואילך, ג, ו ואילך.

(35) ג, ו.

(36) משא"כ הפסוקים שלפנ"ז (שם א, נ ואילך) אינם הפרשה דעבודת הלויים כ"א פרט במנין הלויים, כהתחלת הפרשה (א, מט) „אך את מטה לוי לא תפקד ואת ראשם גוי'“. ולהעיר דגם הציוויים שנאמרו שם מדובר (בעיקר) ע"ד נשיאת המשכן, הורדת והקמת המשכן, חניית הלויים סביב לאהל מועד, שכ"ז הוי רק במשכן ולא מצות לדורות.

(37) רש"י תצוה כח, ג. וראה פרש"י ויגש מז, כב. וראה לקו"ש ח"ח ע' 19 ואילך.

(38) תצוה שם, א-ד.

(39) תצוה שם, ג.

(40) רש"י במדבר ג, ו.

(41) שם, ח.

(42) וראה בארוכה לקו"ש ח"ג ע' 12 ואילך שזהו ב' ענינים בעבודת הלויים, עבודה החיובית ועבודה בשמירה — שלילית. ע"ש בארוכה.

(43) רש"י במדבר שם, יב.

(44) רפ"ג.

(45) רפ"ד.

(46) דה"א כג, יג.

וואָס „זרע לוי (איז) כולו מובדל לעבודת המקדש“ בכלל, און „הכהנים הובדלו מכלל הלוים לעבודת הקרבנות“.⁴⁹

ז. דערפון איז פאַרשטאַנדיק בפר' שתנו, אַז נאָך דער מחלוקת קרח, ווען ס'איז געווען אַן ערער על הכהונה⁵⁰ און ס'האָט געדאַרפט ווידער איינגע-שטעלט ווערן דער סדר הכהונה והלוי, איז אין דעם אויך פאַראַן אַ חילוק בין שיטת רש"י והרמב"ם:

לדעת רש"י (בפשוטו של מקרא), איז דאָס איינגעשטעלט געוואָרן אין זעלבן אופן ווי פריער: צו די כהנים איז גע-ווען די אזהרה „אתה ובניך גו' תשאו את עון כהונתכם“ („שאינה מסורה ללוים, ותזהירו הלוים השוגגים שלא יגעו אליכם בעבודתכם“), און בנוגע די לויים — „וגם“⁵¹ את אחיך מטה לוי. . . הקרב אתך וילוו עליך וישרתוך“⁵² (ועד"ז) ווערן אין די פסוקים בהמשך הפרשה אויסגעזעצט בפרטיות די חילוקי עבו-דות פון די כהנים און די לויים, אַז „אל כלי הקודש ואל המזבח לא יקרבו ולא ימותו גם הם גם אתם“ נאָר „וילוו (הלויים) עליך“.⁵³

משא"כ לדעת הרמב"ם לערנט מען אַפּ פון די פסוקים אַז „כשם“ שהלויים

הבדלה באַ ביידן, דער חילוק איז נאָר צי לעבודת המקדש, אָדער לעבודת הקרבנות.

ו. ע"פ זה, איז דער חילוק צווישן דעת רש"י (בפשש"מ) מיט דעת הרמב"ם בספרו היד (להלכה) — בשתיים:

(א) לדעת רש"י איז אין תורה פאַראַן אַ באַזונדער הבדלה והקרבה לה' פון כהנים מתוך בני ישראל — ניט פאַר-בונדן מיט זייער הבדלה אַלס שבט לוי; משא"כ לדעת הרמב"ם (בהלכה) איז פריער דאָ די הבדלה כללית פון גאַנצן שבט לוי (כולל די כהנים) און (דערנאָך — אין דעם גופא) „הכהנים הובדלו מכלל הלוים“.⁴⁷

(ב) לדעת רש"י זיינען עס צוויי באַ-זונדערע גדרים (סוגים) אין שירות: ביי אַ כהן איז דער ענין השירות אַ דבר עצמי (אין עס), דאָס איז שמו — „כהן“ לשון שירות און — שירות לה'; ביי אַ לוי אָבער איז זיין שירות ניט (דירעקט) לה', נאָר שירות וטפל (וילוו אליך) צו כהנים, און — דער שירות שבו איז ניט אַן ענין עצמי, נאָר ער איז אַ מענטש וואָס מ'האָט אים געדונגען.

משא"כ לדעת הרמב"ם זיינען ביידע אין דעם זעלבן כללות/דיקן גדר פון שירות⁴⁸, און דער חילוק ביניהם איז נאָר

47) להעיר מהשקו"ט האם יש בכהן מקדושת לוי. ולכאורה י"ל שזה שייך לפלוגתא רש"י והרמב"ם שבפנים. וראה חקרי לב אורח סי' לה. ולקמן בפנים. ואכ"מ.

ולהעיר מצפצ"ג מהד"ת בסופה (ע' 182) ובכ"מ, שמבאר דפליגי גמ' דידן וירושלמי אם כהן שנעשה חלל אם יש עליו שם לוי. וראה צפצ"ג עה"ת פרשתנו יח. כא. ושי"ג.

48) ולהעיר משרע אדה"ז אורח סקכ"ה סי' (וש"ג) דמה שנוהגים שהלוי יצוק מים על ידי הכהנים כדי שהכהנים יוסיפו קדושה על קדושתם. וראה שם ס"א בלוי ת"ח וכהן ע"ה „ואין בזה איסור

משום זלזול תורתו כיון שאינו משרת את הכהנים דרך חק ומשפט כהונה אלא מתכין להוסיף קדושה כו"ר.

49) בכללות החילוק בין כהן ולוי — ראה בסגנון אחר לקו"ש ח"י"ע ע' 192 ואילך. ח"י"ע ע' 316 ואילך. ועוד.

50) לשון רש"י פרשתנו יח. ת.

51) זה על הכהן לעשות.

52) יח. א"ב ובפרש"י.

53) ג"ד. ע"ש בפרש"י.

54) שם פ"ג ה"ר.

ח. ועפ"י מובן אז לשיטתייהו אזלי אין דעם המשך הפרשה פון מתנות כהונה, וואו די תורה פירט אויס בנוגע כהונה אז דאס איז „ברית מלח עולם“: לדעת רש"י (בפש"מ) איז דער ענין „אני חלקך ונחלתך“ געזאגט געווארן נאָר צו כהנים, וואָרעם הויה אז ענינם איז שירות לה, דערפאר איז בהתאם לזה אויך ביי די מתנות, זיי באַקומען דאָס אינעם אופן פון „אני חלקך גו“ — „משלחן גבוה קא זכר“.

משא"כ די לויים, וועלכע זיינען אין גדר פון (ניט „משרתי ה'“ ממש, נאָר) „וילוו עליך וישרתוך“ און שלוחים מאת בני, דערפאר זיינען אויך זייערע מתנות אין סוג פון (ניט „אני חלקך ונחלתך“ נאָר) מעשר „חלף עבודתם“⁶¹.

לדעת הרמב"ם אבער, אז כהנים און לויים זיינען ביידע צוזאַמען מובדל לעבודה — מלכתחילה איז „זרע לוי כולו מובדל“ (און דערנאָך ערשט „הכהנים הובדלו מכלל הלויים“) —

— אויך די לויים זיינען אין גדר פון שירות לה, ובמילא זיינען אויך זיי נכלל אין „אני חלקך ונחלתך“.

ט. עפ"י איז אויך מובן בנוגע צו די פרשיות אין משנה תורה (בפ' עקב און שופטים), אז דער חילוק צווישן רש"י און דעם רמב"ם, איז בהתאם לפירושם פריער:

(61) להעיר דגם להדיעות ע"ד ההלכה דגם בכהנים הוי „חלף עבודתם“ (ראה אור זרוע ח"א סק"ג. ועוד) — שאני כהנים מלויים, דבוליים היו מה ישראל שוכרים אותם ונותנים להם מעשר חלף עבודתם, כלשון רש"י בפ' במדבר (כניל בפנים ס"ה): משא"כ בכהנים היו מה שהקבי"ה נותן להם חלף עבודתם לה. וראה לשון רש"י ערכין לד, א ד"ה הכא ברשותו. וראה יד אפרים י"ד ס"א ס"ט. שירת בית יצחק ס"ג אות יד. ועוד. ואכ"מ.

מוזהרין שלא לעבוד עבודת הכהנים“ כך הכהנים מוזהרין שלא לעבוד עבודת הלויים שנאמר“ גם הם גם אתם“. וואָרעם כאַטש די כהנים זיינען לכת-חילה געוואָרן אויסגעטיילט צוזאַמען מיטן גאַנצן שבט לוי, וויבאַלד אַבער אז מ'האַט זיי מבדיל געווען בהבדלה מיר-חדת אויך פון כלל הלויים, טאָרן זיי ניט טאָן עבודת הלויים.

[דאָס איז אַבער נאָר לדעת הרמב"ם אז ביידע זיינען אַ גדר שירות; משא"כ לדעת רש"י (בפש"מ) י"ל אז מען גע-פינט ניט אז כהנים זאלן זיין מוזהר לעבוד עבודת הלויים⁶², ווייל דאָס איז ניט אין דעם גדר, דער-שם שירות ביי לויים איז לגמרי אַן אַנדער גדר (וע"ד לשון הגמרא⁶³ „דלאו מינה“ לא מחריב בה⁶⁴)].

(55) וי"ל שיש חילוק עקרי בין אוהרה זו לאזהרת שוער שלא ישיר כו' בלויים גופא (ערכין יא, ב. ספרי פרשתנו יח, יג. רמב"ם שם פ"ג ה"י) — ומהם: א) עבודות דכהנים או דלויים — אחד בעבודת הב' זר (אולי י"ל דעד"ז הוא הישראל שבמעמד) — משא"כ שוער ומשורר דרק אסור (לא מטעם זרות). ב) התפצא אחרת — מקדש או קרבן. ועוד. ולהעיר מצפ"י (המלוקט) על ס' עבודה שם. ואכ"מ.

(56) פרשתנו שם, ג.
(57) וראה חקרי לב שם בתחלתו.
(58) זכחים ג, א ובפרשי שם. שם, ב.
(59) משא"כ בשוער ומשורר (הערה 55) את"ל דגם עפ"ש"מ — אסור.

(60) להעיר (ע"ד ההלכה) ממנ"ח (מצוה שפט) דאוהרה זו שלא יתעסקו הלויים בעבודת כהנים וכן להיפך, אינו רק בשני המשפחות כהנים ולויים כו' אבל ישראלים אינם בכלל באוהרה זו וישראל ששורר או שוער לא מצינו אסור כלל. וצ"ע הרי ישראל ששורר או שוער היה זר ובמיתה וכו'. וכמפורש בערכין שם (ובפרשי שם).

(*) ולהעיר מהשקו"ט במנ"ח מצוה שפט (הובא לקמן הערה 60).

דעם ערשטן פסוק אז „לעמוד לפני ה' לשרתו ולברך בשמו" מיינט „נשיאת כפים"⁶⁴, ניט זייער שירות ועבודה במקדש וועלכע איז עיקר ענינים.

און דעם צווייטן פסוק „על כן לא הי' ללוי חלק ונחלה עם אחיו ה' הוא נחלתו כאשר דבר ה'“ איז רש"י מפרש, אז דאס איז אן ענין בפ"ע: „לפי שהובדלו לעבודת מזבח“, וואס דאס איז דער עיקר שירות פון כהונה — און דער פאר ווערט דא געזאגט: ה' הוא נחלתו⁶⁵ — „נוטל פרס מזומן מבית המלך“.

י"ד. ע"פ כל זה יש לבאר לפרש"י דעם חילוק צווישן כהנים ולויים שב-פרשתנו, וואס ביי כהנים שטייט „אני חלקך ונחלתך בתוך בני ישראל“, משא"כ ביי לויים שטייט (הפכו, לכאורה) „בתוך בני ישראל לא ינחלו נחלה“ — אין דעם באשטייט דער חילוק צווישן די נחלה פון די כהנים און די נחלה פון די לויים:

די נחלה פון די כהנים איז „בתוך בני ישראל“ — צוזאמען (אין דעם זעלבן אופן) ווי אידן האבן א נחלה: כשם ווי דער אייבערשטער האט געגעבן אידן, צו אידן א נחלה — ארץ ישראל, עד"ז האט דער אייבערשטער געגעבן א חלק

לדעת הרמב"ם, זיינען אויך די לויים נכלל אין דער פרשה פון „בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי“ שבפ' עקב, און „לא יהי' לכהנים הלויים כל שבט לוי“ שבפ' שופטים⁶², ווארום די הבדלה לה' איז כולל דעם גאנצן שבט לוי.

אבער לויט פרש"י (בפשוטו של מקרא), וויבאלד אז במקומו (אין פ' במדבר און בפרשתנו) איז קלאר (בפש"מ) אז ס'איז א חילוק צווישן דעם גדר שירות פון כהנים און לויים, איז ניט מסתבר אז (אין די פסוקים הנ"ל: „בעת ההיא גו'“ און „לא יהי' לכהנים גו'“) אין משנה תורה (וואס כשמו כן הוא — ענינים וואס משה רבינו האט איבערגע'חזר'ט צו אידן) — זאל תורה זאגן א נייעם גדר אין כהנים ולויים, לערנט רש"י אז דאס רעדט זיך באופן כללי, און „ה' הוא נחלתו“ רעדט זיך בעיקר וועגן כהנים.

]ועוד י"ל, אז לויט רש"י זיינען די צוויי פסוקים בפ' עקב — באזונדער ענינים:

„בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי לשאת את ארון ברית ה' לעמוד לפני ה' לשרתו ולברך בשמו עד היום הזה“ — דאס וואס די תורה איז מצרף צוזאמען די לויים וועלכע זיינען נושאי ארון ברית ה' און די כהנים — „לעמוד לפני ה' לשרתו ולברך בשמו“ איז ווייל דא רעדט זיך ניט וועגן עצם שירות פון די כהנים, ומהאי טעמא יומתק⁶³ פרש"י אין

64 שמה שרש"י העתיק בהד"ה לא רק התיבות „ולברך בשמו“ אלא גם „לעמוד לפני ה' לשרתו“ משמע, דמפרש גם חיבות אלו על נשיאת כפים (או), דהעיקר כאן הוא נשיאת כפים. ועצ"ע.

65 אלא די"ל, שמכיון שעל הלויים נאמר „ושרתו אותו“ שהם מסייעים להכהנים — בעבודת המזבח, לכן בכללות הרי גם הלויים נכללים בפסוק הב'. ע"כ לא הי' ללוי גו' ה' הוא נחלתו. אלא שהכתוב מסיים „כאשר דבר ה' לוי“, והכוונה לכאורה להפסוק שבפרשתנו בנוגע לכהנים. וצ"ע למה לא פירש זה רש"י על פסוק זה (בפ' עקב), כ"א לאחרי זה בפ' שופטים יח, ב (בסופו).

62 ראה רמב"ם שם ה"ב (מערכין יא, א) „שאמר (שופטים יח, ז) ושרת בשם ה' אלקיך ככל אחיו הלויים, אי זהו שירות שהוא בשם ה' הוי אומר זו שירה“. אבל בפרש"י שופטים שם (ו-ז). מספרי עה"פ דקאי על כהן ולא לוי ד"צאו לויים שאין ראויין לשירות“.

63 אע"פ שבלאה"כ מוכרח מדכתיב „ולברך בשמו“, אבל ראה הערה הבאה.

בזמן הזה איז פאראן א מעלה אין א לוי לגבי כהן.

ויש לומר ע"פ הנ"ל: לוי איז מלשון ילווה, התקשרות והתחברות⁶⁷ — דב־קוֹת בה"י. לאידך גיסא זאגט מען „וילוו עליך וישתורך“, אז זיי זיינען משרתים צו די כהנים ומסייעים שלהם, ועד"ז — שלוחים פון די בני ישראל לשרת.

ולכאורה ווי שטימען די צוויי ענינים — וויבאלד זייער ענין איז התקשרות והתחברות לה' וואלטן זיי דאך גע-דארפט זיין ווי כהנים, משרתי ה', לקדשו לי, נתקדש קדש קדשים?

נאך דער ביאור אין דעם — אז היא הנותנת: דער אמיתית הענין פון עבודת השם איז ווען מ'איז קיין מציאות ניט בפ"ע כלל וכלל.

בני ישראל וועלכע האבן א נחלה וואס איז זיי געגעבן געווארן פון אויבערשטן, ועד"ז די כהנים אויף וועמען מ'זאגט „אני חלקך ונחלתך בתוך בני ישראל“, זיינען זיי אלע משרתי א-ל, וואס דאס אלעס גופא מיינט אז זיי זיינען אין א געוויסן גדר פון מציאות:

משא"כ לויים⁶⁸ פילן זיך כלל וכלל ניט ווי א מציאות (בפני עצמם), אפילו ניט אלס א מציאות דקדושה, זיי זיינען אפילו ניט קיין מציאות דמשרתים פון אויבערשטן (נאך מסייעים צו די כהנים (אז דער צווייטער זאל קענען טאן זיין שירות), און געדונגענע שלוחים פון די אידן) — און דוקא אין דער עבודה,

ונחלה צו די כהנים „כל תרומות הקדשים אשר ירימו בני ישראל לה“⁶⁹;

משא"כ די לויים האבן ניט באקומען א נחלה (באופן ישר) פון דעם אויבערשטן — ווי די אידן האבן באקומען א נחלה, ארץ ישראל — נאך דער אויבערשטער האט געהייסן אז אידן זאלן געבן בני לוי שכר, „חלף עבודתם“. און דאס איז די תורה מדגיש, אז „ובתוך בני ישראל לא ינחלו נחלה“ — זייער נחלה איז ניט צוזאמען (און אין דעם אופן) ווי אידן האבן א נחלה⁷⁰.

יא. מ"ינה של תורה אין פירוש רש"י:

דער רמב"ם זאגט⁷¹: לא שבט לוי כלבד אלא כל איש ואיש כו' אשר נדבה רוחו כו' לעמוד לפני ה' כו' הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהי ה' חלקו ונחלתו.

דערפון איז מובן אויך לדעת רש"י אין דעם גדר פון כהן ולוי, אז ביי כאו"א בעבודה רוחנית איז פאראן סיי די דרגא פון כהן און סיי די דרגא פון לוי. און וויבאלד אז לעתיד לבא וועלן די לויים ווערן כהנים, לויים וועלן זיין העכער פון כהנים⁷², איז פארשטאנדיק אז אויך

66 פרשתנו יח, יט.

67 וגם המ"ח ערים שניתנו ללויים — ע"פ פשוטו של מקרא אינג נחלה להם בתוך בנ"י, כא כלשון הכתוב (מסעי לה, ב"ג) ונתנו ללויים מנחלת אחוזתם ערים לשבת גר' והיו הערים . . . לשבת (ראה אה"ח שט). וראה רמב"ם פרשתנו בסופה. לקמן ע' 217. ע"ד ההלכה — ראה ירושלמי מע"ש פ"ה ה"ט. ובארוכה לקריש כח"ה ע' 93 ואילך. וש"נ.

68 בסוף הל' שמיטה ויובל. וראה לקריש ח"ח ע' 348 ואילך. ח"ח ע' 194. וש"נ.

69 תניא פ"ג, מל"ה להאריז"ל (יחזקאל). וראה בארוכה לקריש פרשתנו נד, סע"ב ואילך.

70 כמ"ש ב' ויצא (כט, לד).

71 ראה תוי"א ויחי מה, סע"ב ואילך. ובכ"מ.

72 ראה תוי"א בשלח סב, ג.

ביטול לגמרי⁷³, ווערט דער אמת'ער „לילה אישי אלי"י", התקשרות והת-
 חברות צווישן אידן מיטן אויבערשטן.

(משיחות ש"פ קרח חשמ"ה,

ש"פ נצו"י וכ"ט אלול תשד"ח)

73) ראה עד"ז לקו"ש חכ"ב (ע' 12 ואילך) —
 שדוקא בנדבת העצים, שאינם חלק מהקרובן עצמו
 רק הכשר קרבן (ובמילא אין להאדם ה"שביעת רצון"
 שהוא פעל ה"ריח ניחוח לה", וכל פעולתו היא רק
 שמסייע לאחר להקריב קרבנו) בא בגילוי יותר
 הביטול ומסנ"פ לה.

74) ויצא שם.

ג' תמוז

גלו"ה) איז מען קובע ווען די גאולה איז בשלימות,

[ע"ד ווי ברכת הגומל וואס דער רבי האט געמאכט ערשט נאך דער גאולה ב"ב תמוז, ווייל מען קען ניט מאכן די ברכה „עד שיצא מהסכנה לגמרי... עד שיחזור לבוריו לגמרי“],

אבער אין עצם ענין הגאולה איז דא אן עילוי אין התחלת הגאולה לגבי שלימות הגאולה. ווייל (נוסף לזה וואס אין דער התחלה איז דא די מעלה וואס מען ברעכט דורך די שוועריקייט פון „כל התחלות קשות“, היות אז) ביי דער התחלת הגאולה טוט זיך אויף דער שינוי (ועד — להפכו —) המצב פון גלות (גולה) צו גאולה,

[ובפרט בנדר"ד, וואס דער שינוי המצב בפשטות וואס האט זיך אויפֿ-געטאן דורך דער גאולה בג' תמוז — די באפרייאונג פון בית האסורים (ובפרט אין די אומשטענדן פון דער מדינה ההיא בימים ההם) און איבערגיין (אפילו) אין א מצב פון גלות אין אן עיר רחוקה — איז געווען (בכמה פרטים) גרעסער ווי דער שינוי וחילוק פון זיין בגולה און ארויסגיין חפשי לביתו (ובפרט אז אויך זייענדיק נאכדעם בביתו]

א. ג' תמוז — דער טאג ווען כ"ק מו"ח אדמו"ר איז באפרייט געווארן פון בית האסורים — פאלט אויס (בכמה שנים) בסמיכות צו שבת פרשת חוקת (אמאל אין דער וואך פון פ' חוקת, ולפעמים אין די טעג וועלכע ווערן „מתברך" פון שבת פ' חוקת).

און לויטן באוואוסטן ווארט פון של"ה, אז אלע מועדי השנה — כולל אויך מועדים דרבנן — זיינען נרמז אין די פרשיות התורה וועלכע מען לייענט אין די שבתות ווען זיי זיינען חל, איז פארשטאנדיק, אז עס איז דא א רמז אין פרשת חוקת אויף דער גאולה פון ג' תמוז.

ב. אין דער גאולה פון רבי'ן זיינען געווען צוויי (כללות/דיקע) שלבים: ג' תמוז איז ער באפרייט געווארן פון בית האסורים, אבער מ'האט אים דאן פארשיקט אין גלות אויף דריי יאר; ערשט דערנאך, ב"ב י"ג תמוז איז ער אינגאנצן באפרייט געווארן, אויך פון דער פארשיקונג, און ער האט זיך געקענט אומקערן לביתו.

קומט אויס, אז בג' תמוז איז געווען די התחלת הגאולה, און י"ב י"ג תמוז איז געווען די שלימות הגאולה.

און מהאי טעמא איז פאראן אן עילוי אין ג' תמוז לגבי י"ב י"ג תמוז:

אע"פ אז דער חג הגאולה איז נקבע געווארן אויף י"ב י"ג תמוז דוקא, איז דאס ווייל דער ענין פון א „חג" (ושמחה

(3) סה"מ קונטרסים ח"א קעה, א. ס' התולדות אדמו"ר מהור"צ ח"ג ע' 221. — וכן אמר אז (לאחרי הגאולה י"ב תמוז) מאמרי ד"ה ברוך הגומל (נדפסו בסה"מ קונטרסים שם: סה"מ תרפ"ז).
(4) סדר ברכת הנהנין לאדה"ז פ"ג, ס"ה.
(5) מכילתא (ורשיי) יתרו יט, ה.
(6) ראה בזה — לקו"ש ח"ד ע' 1315. ועוד.
(7) שאו היתה סכנת נפשות ממש, כדלקמן ס"ה.

(1) כו ה" בשנת תרפ"ז (שנת המאסר והגאולה), וכן בקביעות שנה זו (תשד"מ).
(2) חלק תושב"כ ר"פ וישב.